

Piros Attila

Hogyan tovább, ETO?

Fórum az ETO jövőjéről

Az *Egyetemes Tizedes Osztályozás* (ETO) használata szinte egyidős a magyar könyvtárüggyel. Ötven éven keresztül az ETO jelentette az elsődleges közös tartalmi feltáró eszközt a könyvtári hálózat intézményei számára, és évtizedek óta foglalkozunk vele a könyvtárhasználat és -tudomány oktatásának valamennyi szintjén, mind elméleti, mind gyakorlati szinten.¹

Bár a jelentősége sokak szerint csökkenni látszik, a legutóbbi, 2016 első negyedében készült felmérésben megkérdezett könyvtárak nyolcvannégy százaléka nyilatkozott úgy, hogy továbbra is használja az osztályozást, többségük aktív feldolgozó munkát is végezve vele. A válaszok szerint más tartalmi feltáró eszközt ezeknek a könyvtáraknak csak a fele használ.² Egy osztályozási rendszer hatékony használatának és oktatásának mindig fontos előfeltétele a rendszer változásainak a követése. Ezek a rendszerek ugyanis, jellegükből adódóan, folyamatos revíziót tesznek szükségessé a kulturális és világnézeti változások, illetve a tudomány és technika fejlődésének követése érdekében. Az ETO esetében az ilyen jellegű tartalmi változtatások a fejlesztéseknek csak egy részét képviselik: emellett a konzorcium szerkesztői csoportja³ – melyben Barátné Hajdu Ágnes képviseli hazánkat – tudatosan törekszik az osztályozástudomány legújabb eredményeinek érvényesítésére és a rendszer számítógépes kezelésének megkönnyítésére is.

Magyarországon az ETO teljes kiadásának korszerűsítése 1992-ben ért véget. Ezt követően a teljes ETO karbantartása nemzetközi szinten is megszűnt, helyét a korábbi középkiadásoknak megfelelő *Master Reference File* (MRF) vette át.⁴ Magyar nyelvű rövidített (nyomtatott) kiadások átlagosan tizenöt évente jelennek meg, a legutóbbi kettő 1990-ben⁵, illetve (az MRF 2000. évi anyaga alapján) 2005-ben.⁶ A magyar könyvtárak ezeknek a kiadásoknak valamelyikét használják, annak ellenére, hogy ezek értelemszerűen nem tartalmazzák az elmúlt két, illetve három évtized fent említett fejlesztéseit. Ezért időszerűvé vált az osztályozás új, lehetőleg digitális formában elérhető változatának megjelentetése.

Az Országos Könyvtári Rendszer (OKR-) projekt keretében megnyílt a lehetőség arra, hogy az OSZK elkészítse a legújabb *Master Reference File* magyar fordítását, majd online elérhetővé tegye azt a könyvtárak számára az új Nemzeti Névtér rendszer keretein belül. A táblázatok további közreadása és naprakészen tartása azonban hosszabb távú elkötelezettséget kíván. Az OSZK dísztermében 2018. június 5-én tartott fórum célja annak megtárgyalása volt, hogy a könyvtári közösség mennyire markánsan támogatja az osztályozás fenntartását, illetve ez a támogatás milyen formában nyilvánulhat meg.

A fórum célja. Bevezető előadások

A megjelenteket elsőként Dancs Szabolcs, az Országos Könyvtári Szabványosítási Bizottság (OKSZB)⁷ elnöke köszöntötte, majd ismertette a fórum összehívásának fő célját. Beszámolt róla, hogy az OKSZB 2015-ös megalakulását követően a bizottság munkatervben deklarált céljai közé tartozik az ETO új magyar kiadásának elkészítése és közreadása. A táblázatok lefordítására és elektronikus, online formában történő közzétételére a Kormány 1605/2016. (XI. 8.) határozata alapján, az Országos Könyvtári Rendszer (OKR-) projekt keretein belül nyílt meg a lehetőség.⁸ A mindenki számára elérhető online közreadás, a szükséges licencek megvásárlása és a változások folyamatos követése azonban hosszabb távú elkötelezettséget kíván, melynek anyagi fedezetét az első évet követően az OKR-projekt nem tudja biztosítani. Ezért szükséges a könyvtári közösség egyetértése és minél markánsabb támogatása. A fórum elsődleges célja annak eldöntése, hogy ennek milyen formában kellene megmutatkoznia.

A célok felvázolását a megjelentek bemutatkozása követte. Barátné Hajdu Ágnes tanácskezelő egyetemi docens az IFLA igazgatósági tanácsának tagja, a Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke, az ETO Konzorcium szerkesztői csoportja és az OKSZB tagja mellett a fórumon elsősorban az OSZK OKR-projektben érintett munkatársai, az ETO-t használó nagy könyvtárak osztályozói részlegének tagjai, a KELLO Könyvtárellátó Nonprofit Kft. képviselője, illetve az ETO-val foglalkozó kutatók vettek részt.

A bemutatkozás után Barátné Hajdu Ágnes tartotta meg a bevezető előadását. Saját tapasztalataira és más kutatókra (például Marie Balikovára) hivatkozva rámutatott, hogy az ETO teljesebb lefedettséget tud elérni, mint más osztályozási rendszerek és kontrollált szótárak, és jelenleg nincs olyan könyvtári feltáró rendszer, amely az ETO színvonalát pótolni tudná. Személyesebb vizekre evezve Babiczky Béláról emlékezett meg, aki tanárként, kutatóként, tan- és szakkönyvek szerzőjeként könyvtárosok generációiba oltotta bele az ETO iránti tiszteletet és mély elköteleződést. Kiemelte az ETO világos, logikus, szép⁹ szerkezetét, illetve elterjedtségét: az ETO három százalékát szabadon elérhető formában tartalmazó UDC Summary ötvenhét nyelvre van lefordítva¹⁰ és az ETO-n alapul a BBC archívumának osztályozási rendszere is.¹¹ Beszélt a klasszikus osztályozási rendszerek örök dilemmájáról, a folyamatos egyensúlyozásról a stabilitás, azaz a már feltárt gyűjtemények, a meglévő osztályozási gyakorlat és eszközök további felhasználhatósága, illetve a dinamizmus, tehát az új fogalmak és kereső eszközök támasztotta kihívásoknak való megfelelés között.¹² Utóbbira példa a kettes főosztály revíziója a facettás elvek tudatos alkalmazásával annak érdekében, hogy a korábban a kereszténységre fókuszáló főosztály jobban megfeleljen a kor igényeinek, illetve az informatika tárgykörének újrarendelése a 004 alatt.

Magyarországon az osztályozással foglalkozó szakemberek általában a nyomtatott kiadásokhoz alkalmazkodnak, ezek azonban – elsősorban az anyagi korlátok miatt – gyak-

ran csak jelentős késéssel tudnak megjeleníteni a feldolgozott ETO verzió megjelenéséhez képest. Ezért célszerűbb lenne áttérni az elektronikus kiadásra, amely a szélesebb körű elérhetőség mellett garantálná a változások gyorsabb érvényesíthetőségét is. Végezetül az előadó részletesen beszélt az ETO Konzorciumhoz való csatlakozás lehetőségéről és a mellette szóló érvekről. Elmondása szerint a szerkesztői csoport tagjaként elsősorban azokon a területeken tudja érvényesíteni a magyar érdekeket, amelyekért ő maga felelős. A konzorciumi tagság ennél erőteljesebb érdekképviseletet tenne lehetővé – például a magyar vonatkozású jelzetek következetes és egyenletes bevezetésére vonatkozóan –, míg a licencdíjak átalakításának köszönhetően jelenleg anyagilag is a konzorciumi tagsági viszony a legkedvezőbb. Végül, de nem utolsósorban jelentős érv az ETO Konzorcium által biztosított szolgáltatásokhoz való hozzáférés is. Ahogyan a könyvtári összefogás már a múltban is többször sikeres volt, most is a mi felelőségünk, hogy együttesen lépünk fel, és artikuláltnak, a kellő határozottsággal nyilvánítsuk ki és érvényesítsük érdekeinket.

A következő előadó Prokné Palik Mária, a BME-OMIKK osztályozó könyvtárosa, több, az ETO-val, illetve az osztályozás online katalógusokban való alkalmazásával kapcsolatos szakcikk szerzője¹³ volt, aki *Az ETO dimenziói: ETO-jelzetek az online katalógusban* címmel mutatta be az ETO alkalmazásának különböző aspektusait. Megközelítése szerint az első dimenzió a bibliográfiai rekord, amely a dokumentumképet tartalmazza. Az információkeresés klasszikus modellje szerint ez a dokumentumkép kerül behasonlításra a keresőképpel. A dokumentumot leíró ETO-jelzetek besorolását az ETO-szabályai szigorúan meghatározzák, az általános jelentésű jelzektől a specifikusabbak felé haladás elve szerint. A második dimenzió az – egyszerű és összetett – jelzetek szerinti keresés. Az összetett jelzetek esetén fontos a jelzetek valamennyi szemantikailag önálló részjelzete szerinti keresés, ugyanakkor a korlátozottan közös alosztások szerinti keresés bonyolultabb kérdéseket vet fel, mivel ilyen esetekben ugyanaz a karaktorsorozat más-más jelentésekkel bírhat, a bázisosztály függvényében. A harmadik dimenziót a változó ETO-jelzetek jelentik. A természetes és tudományos nyelv változásait az osztályozási rendszereknek is követnie kell. Komoly gondot jelent, hogy a katalógusok egyáltalán nem különböztetik meg a jelzetek verzióit, az esetek többségében még az sem kerül rögzítésre, hogy egy adott jelzet mely ETO-kiadás alapján készült. Erre a problémára egy ETO besorolási adatállomány jelenthetne megoldást, amely a jelzetekkel együtt tartalmazná azok evolúciós kapcsolatait is. Az állomány rekordjai egy olyan gráfot alkotnának, amelynek csúcaiban a jelzetek és azok verziói, élein pedig az utalók állnak, az ETO változásainak megfelelően. Ezt meg lehetne valósítani pl. a *Relex névtérkezelő*n belül, a korábbi magyar nyelvű táblázatok és a módosító kiadványok alapján, ezzel megoldva a szinonimák visszatérő kérdését. Korábban a nagyobb intézmények cédulakatalógusaiban létező gyakorlat volt a verziókövető utalók elhelyezése, ám ez a precizitás az online katalógusokra való átállással többnyire eltűnt. Magyarországon több mint száz év alatt nemzedékek sora dolgozott az ETO-n és az ETO-val. Óriási állomány van vele osztályozva, nagyobb, mint bármi mással. Ha ezt továbbra is elérhetővé akarjuk tenni, szükséges a jelzetek megfelelő, az összeállításukhoz felhasznált ETO-kiadásra vonatkozó információt is figyelembe vevő feldolgozása.

Az előadás után hozzászólók közül Dancs Szabolcs megleltette, hogy egy további, új dimenziót jelenthet a Nemzeti Névtér, mivel következetes azonosítóhasználat esetén kapcsolódásai és utalásai biztosíthatnák a követhetőséget. Barátné Hajdu Ágnes arra hívta fel a figyelmet, hogy az *Extensions and Corrections to the UDC*¹⁴ kötetei évtizedekre vissza-

menőleg tartalmazzák a konkordanciát, Palyik Katalin pedig megerősítette, hogy az új névtérrendszerben a Köztaurusz és a jelzetrekordok összekötése és más hasonló kapcsolatok kiépítése is megvalósítható, illetve tervben van.

Helyzetjelentés az ETO állapotáról

A bevezető előadásokat követően Dancs Szabolcs vette vissza a szót, hogy beszámoljon az ETO állapotáról és az új kiadás megvalósítási lehetőségeiről. A történeti visszatekintést 1993-mal kezdte, amikor az ETO tulajdonjoga és további fejlesztésének feladata a Nemzetközi Dokumentációs Szövetségről átszállt az újonnan alakult ETO Konzorciumra, egyszersmind kialakításra került az ETO központi anyagát tartalmazó, a korábbi középkiadásoknak megfelelő méretű *Master Reference File*.¹⁵ Ez új helyzet elé állította az egészen addig MSZ szabványként megjelenő magyar ETO-t is. A rendszer magyarországi jövőjének megtárgyalására összehívott konferencia résztvevői egyértelműen kiálltak a rendszer fenntartása mellett, ennek érdekében egy fejlesztési iroda létrehozásáról döntöttek az OSZK Könyvtártudományi és Módszertani Központja (OSZK-KMK) keretein belül. Javaslatuk ellenére az OSZK végül nem csatlakozott az ETO Konzorciumhoz, viszont továbbra is törekedett a központi módosulások követésére.

Ennek megfelelően 1995-ben sikerült egymillió forintot elkülöníteni az MRF egyszeri beszerzésére és kiadására. Az ebből megvásárolt 1999. évi állomány képezte a 2005-ben kiadott nyomtatott magyar ETO-kiadás alapját.

Időközben 2003-ban a Köztaurusz deszkriptorait is ellátták ETO-jelzetekkel, így kialakult egy központi besorolási állomány, amely a közművelődési könyvtárak számára lehetővé tette a gyors osztályozást, illetve a fogalmak visszakeresését természetes nyelvű keresőkifejezések alapján is.

2006 végén újabb konferenciára került sor az OSZK Könyvtári Intézetében (OSZK KI), mely megerősítette a szakmai konszenzust az ETO további használatával kapcsolatosan, illetve elvi döntést hozott az új nyomtatott kiadásra való áttérésről, ami azonban a gyakorlatban csak a könyvtárak egy részében történt meg.

A már említett, 2016-ban végzett felmérés eredményei szerint a könyvtárak továbbra is használják az ETO-t, aktív feldolgozó munkát is végezve vele. A MOKKA-t megvizsgálva is azt láthatjuk, hogy a feltöltött rekordok többsége egy vagy több ETO-jelzetet is tartalmaz. A legjelentősebb MOKKA-feltöltő intézmények tízezernél is több jelzetet töltöttek fel.

A felmérések eredményére reflektálva 2015-ben felállt Országos Könyvtári Szabványosítási Bizottság 2016 elején elfogadott munkatervében a nemzetközi szabványok, illetve az RDA honosítása mellett az ETO újrakiadása is fontos célként jelent meg. Ugyanakkor a cél megvalósítására önálló költségvetési forrás nem került elkülönítésre. Az ETO kiadás előkészítése mellett az OKSZB az RDA területén is jelentős eredményeket ért el. Megvették és lefordították az elemkészletet és az értékszótárakat az IFLA-féle könyvtári referenciamodellel és a nemzetközi katalógizálási alapelvekkel együtt. Jelenleg tesztelesek folynak KOHA-ban. Elkezdték a honosítását olyan régi, elavult nemzetközi szabványok új kiadásainak, mint az ISO 690, amely a bibliográfiai hivatkozások módját szabályozza. Folyamatban van a könyvtári statisztikai szabvány, a könyvtári teljesítménymutatók szabványa, a könyvtárak hatása a társadalomra nemzetközi szabvány és más hasonló nemzetközi szabványok fordítása is.

2015 végén az ETO Konzorcium részéről a Konzorcium szerkesztői csoportjának elnöke, Aida Slavic kereste meg az OSZK-t, felajánlva a táblázatok magyar fordításainak integrálását a Konzorcium által üzemeltetett *UDC Online*-ba, amely lehetővé tenné a táblázatok elérését egy kereshető és böngészhető online felületen keresztül. Mivel az OSZK megítélése szerint a magyar könyvtárak többségének nem lenne meg a szükséges anyagi fedezete az UDC Online eléréséhez szükséges éves licencek megfizetésére, az ETO beillesztése a fejlesztés alatt lévő Nemzeti Névtér rendszerbe a hazai viszonyokhoz jobban igazodó döntésnek tűnt. Ily módon a könyvtárak a névtérrendszeren keresztül ingyen érhetik majd el a táblázatokat, miközben ez a formátum is lehetővé teszi a folyamatos frissítést, illetve a Köztaurusszal történő összehangolást, amelyet a *UDC Online* nem tudna biztosítani. A tervek szerint a fordítás elkészítésének keretrendszere a *Relex* lesz.¹⁶

A táblázatok feldolgozásához elsősorban a 2005-ös kiadás alapjául szolgáló ISIS állomány MARC formátumba konvertálását szükséges elvégezni, majd az így létrejött állományt betölteni a névtérkezelőbe. A növekmények fordítása, a módosulások átvezetése folyamatos feladat, mely egy teljes munkaidős, önálló pozíciót igényel az OSZK-n belül. A szükséges módosítások után a kész állomány átkerül a Nemzeti Névtér rendszerbe. Az ehhez szükséges formátum véglegesen még nem tisztázott.

Az osztályozás online közzététele természetesen akkor is licencköteles tevékenység, ha egy saját rendszer keretein belül valósul meg. Ahogy korábban már volt róla szó, a legkedvezőbb konstrukciót a Konzorciumhoz való csatlakozás jelentheti.

Az első éves díjat biztosítja az OKR-projekt költségvetése, a későbbi évek licenccímjait azonban a projekt nem tudja fedezni. Ezért szükséges lenne megtalálni azt a szervezeti formát, amely a leginkább alkalmas arra, hogy lehetővé tegye az ETO-t használó könyvtárak számára, hogy közösen biztosíthassák a rendszer további fenntartásának és az ETO Konzorciumhoz való csatlakozásnak az anyagi fedezetét. Egyik lehetséges megoldás egy konzorcium létrehozása lenne, amelyhez való csatlakozással a könyvtárak kifejezhetnék az ETO szükségességével való elvi egyetértésüket, és amelynek tagjai lehetőségeik szerint hozzájárulnának a táblázatok megvásárlásához és karbantartásához.

Hogyan tovább? Eszmecsere

Az előadásokat követő eszmecsereát ismét Barátné Hajdu Ágnes vezette fel. A kérdések fókuszában leginkább a névtérbe feltöltött és elérhető ETO jelzetek formátuma állt, hogy milyen formában lesz felhasználható, esetleg elérhető lesz-e BIBFRAME formában.

Válaszában Dancs Szabolcs a MARC formátumot nevezte alapvetőnek, és Barátné Hajdu Ágnessel és Palyik Katalinnal egyetértettek abban, hogy elsősorban az online használatnak van értelme az online kiadás és a névtér előnyeinek kiaknázásához, illetve az adatszinkronizációhoz, annál is inkább, mert a saját rendszerbe történő feltöltés költségvetési és jogi kérdéseket egyaránt felvet. A BIBFRAME-et mint a bibliográfiai leírás adatmodelljét elsősorban a formai leírások publikálására használják, nem a tartalmi metaadatok feldolgozására. A névtérben az RDA lesz implementálva, azaz a könyvtári referenciamodell fő adatai lesznek a mérvadók. Palyik Katalin ismételt felhívta a figyelmet arra, hogy a névtér RDF és LRM kimeneteket is támogat, ezért alapul szolgálhat minden ezekre épülő konverzióhoz. Ehhez azonban célszerű lenne együttműködni az ETO Konzorciummal annak érdekében, hogy központilag meghatározott azonosítókat használhassunk az egyes osztályokhoz.

A régi és új jelzetek rekordokban való párhuzamos szerepeltetése kapcsán a megbeszélés résztvevői arra a következtetésre jutottak, hogy a könyvtárak új ETO-használati gyakorlata technikailag semmi változást nem okozna a rendszerekben, csak az ETO-indexekben eredményezné új sorok megjelenését. Megoldás lehet, hogy a régi jelzet is ott legyen a rekordban, és a megfelelő almezőben jeleznék, hogy melyik ETO-kiadásból származik. Az egyes könyvtárak dönthetnek úgy is, hogy elébe mennek a változásnak, és az új jelzeteket anélkül vezetik be, hogy az OSZK már használná azokat.

Az ETO Konzorcium és a névtér közötti adatszinkronizáció kérdésére válaszolva Barátné Hajdu Ágnes a várakozás veszélyére hívta fel a figyelmet: arra várva, hogy valami kész legyen, könnyen elmehet mellettünk a világ, és a hátrányunk behozhatatlanná válhat. Ehelyett célszerűbb a folyamatos jelenlétre törekedni.

A KELLO Könyvtárellátó Nonprofit Kft. részéről Gönczi László afelől érdeklődött, hogy milyen mértékű módosításokra lehet számítani a raktározási táblázatokban. Ez a KELLO számára azért sarkalatos kérdés, mivel a kis intézményekhez alkalmazkodva az osztólapokon és leírásokban továbbra is az 1990-es kiadás alapján készült raktározási jelzetek szerepelnek. A jelen fórum erre a kérdésre nem tudott választ adni, de azt többen is felidéztek, hogy mivel a raktári táblázatokban forradalmi változás, amely teljes állományok átrendezésével járna nem eszközölhető, már a 2005-ös ETO kiadásból is csak néhány, alapvető módosulást vezettek át.

Tóth Loránd, az OSZK munkatársa a kérdés kapcsán részletesen szolt a kurrens Magyar Nemzeti Bibliográfia (MNB) és az ETO közötti szoros kapcsolatról, arról, hogy a bibliográfia rekordjainak szakcsoportokba sorolása a dokumentumot leíró első ETO-jelzet szerint történik, mégpedig az 1990-es ETO kiadás alapján, olyan formában, hogy más kiadásokra való áttérés a program átírását is szükségessé teszi. Ennek megvalósítására a tervek szerint szintén az OKR-projekt keretein belül kerül sor, és a raktári táblázatok átalakítása is tervben van.

Rimár Miklós (OSZK) egy újabb országos megbeszélés megszervezését javasolta a 2005. kiadás anyagának magyar vonatkozású jelzetekkel való kiegészítéséről. Ezzel szemben Barátné Hajdu Ágnes inkább azt szorgalmazta, hogy a magyar vonatkozású jelzetek központi MRF-be való bekerülését igyekezzünk elérni. Ebből a szempontból is érdekes lehet a Konzorciumhoz való csatlakozás.

Az eszmecsere lezárásaként, a megbeszélteket összegezve a fórum résztvevői Dancs Szabolcs javaslatára jegyzőkönyvbe vették állásfoglalásukat, miszerint az ETO-ra és annak új kiadására egyaránt szükség van. Ezért a fenntarthatóságának biztosítása érdekében létrehoznan egy konzorciumot, amelyhez csatlakozhat minden ezzel az állásfoglalással egyetértő intézmény. A tagságnak nem feltétele az anyagi hozzájárulás, de a csatlakozott tagok költségvetésüknek megfelelően igyekeznek megteremteni az osztályozás új kiadásának és a további karbantartásnak a feltételeit.

A megbeszélést kötetlen beszélgetés követte az ETO használatáról, fejlesztési lehetőségeiről, a kiadás további szponzorációs lehetőségeiről, az abba esetlegesen bevonható – például könyvtári rendszereket fejlesztő – cégekről és más, az osztályozással kapcsolatos témákról.

Döntések, megállapítások, további feladatok

A megbeszélés résztvevői tehát egyetértettek abban, hogy az ETO-ra szükség van, méghozzá elektronikus formában, a könyvtárak számára ingyen szolgáltatva, saját rendszerben (a Köztaurusszal összekapcsolva), és hogy ehhez egy konzorcium létrehozása jelentheti a megfelelő szervezeti formát.

Következő lépésként meg kell keresni minden olyan intézményt, szervezetet és céget, amely érdekelt lehet, illetve esetlegesen részt kívánna venni az ETO további fejlesztésében.

A fórumról és az ott született döntésekről tájékoztatni szükséges a nagy könyvtárak és érdekelt szervezetek, például az Informatikai és Könyvtári Szövetség (IKSZ) és az Egyházi Könyvtárak Egyesülése (EKE) vezetőit, az egyetemi mellett a megyei könyvtárakat.

Olyan cégekkel is meg kell próbálni felvenni a kapcsolatot, amelyek esetleg hajlandóak hosszabb távon is támogatni és szponzorálni az ETO új megjelenését valamilyen formában.

Végül, de nem utolsósorban nem elhanyagolandó feladat a raktározási táblázat módosítása, új kiadása sem, melynek kapcsán a Könyvtári Intézettel van szükség további tárgyalásokra.

Az ETO használata szükséges: az osztályozás a magyar könyvtári közösség közös értéke, melynek fenntartása közös érdekünk, ha nem akarjuk a táblázatokban és az általuk feltárt rekordokban felhalmozott tudást veszni hagyni. Az OKSZB-nak és az OKR-projektnek köszönhetően lehetőség nyílt arra, hogy a magyar nyelvű ETO-t aktualizáljuk, hogy mind tartalmilag, mind technikailag a kor követelményeinek megfelelő formában használhassuk tovább. Ehhez azonban valamennyi érintett részvételére és támogatására szükség van.

Jegyzetek

1. Barátné Hajdu Ágnes: Multilevel education, training, traditions and research on UDC in Hungary. Extensions and Corrections to the UDC, 29. 2007. pp. 273-284.– Elérhető: <http://hdl.handle.net/10150/105607> (Utolsó megtekintés: 2018. június 29.)
2. Bognár Noémi Erika – Tóth Máté: Tartalmi feltáró eszközök használata a magyarországi könyvtárakban. Könyv, könyvtár, könyvtáros, 25 (6). 2016. pp. 18-30. Elérhető: <http://ki.oszk.hu/3k/2016/07/tartalmi-feltaro-eszkozok-hasznalata-a-magyarorszag-i-konyvtarokban/> (Utolsó megtekintés: 2018. június 29.)
3. Lásd http://udcc.org/index.php/site/page?view=editorial_team (Utolsó megtekintés: 2018. június 29.)
4. McIlwaine, I. C.: The Universal Decimal Classification: some factors concerning its origins, development and influence In: Historical studies in information science (Szerk. Trudi Bellard Hahn és Michael Buckland) Medford, NJ: Information Today, 1988. pp. 94-106.
5. Egyetemes tizedes osztályozás. Rövidített kiadás. 1. kötet Táblázatok. FID Publication 691. / szerk. Babiczky Béla és Schneller Károly. Budapest: OMIKK, OSZK-KMK, 1990.
6. Egyetemes tizedes osztályozás. 1. kötet Táblázatok 1-2. Rész. UDCC Publication P057. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Könyvtári Intézet.
7. Lásd <http://www.oszk.hu/orszag-os-konyvtari-szabvanyositasi-bizottsag> (Utolsó megtekintés: 2018. június 29.)
8. Lásd <http://www.oszk.hu/okr-projekt>. (Utolsó megtekintés: 2018. június 29.)

9. Az „ETO szép” szállóige Ungváry Rudolftól származik, s egy, a Katalisten zajló vita során hangzott el (Fejős László: Kell-e még az ETO? Vita a könyvtárosok Katalist levelező fórumán (Összegzés). Könyv, könyvtár, könyvtáros, 9(3). 2000. pp. 23-40. Elérhető: <http://ki.oszk.hu/3k/19972006/valcikk/valcikk0003/fejos.html>), illetve egy, az ETO szükségességét kifejtő szakcikkében írta le először (Ungváry Rudolf: Az ETO szükségessége. Iskolakultúra, 10(4). 2000. pp. 27-31. Elérhető: http://real.mtak.hu/61411/1/EPA00011_iskolakultura_2000_04_027-031.pdf) (A hivatkozások megtekintve: 2018. június 29.)
 10. A UDC Summary a <http://www.udcsummary.info/php/index.php> címen érhető el (Utolsó megtekintés: 2018. június 29.). A magyar verzió fordításait Barátné Hajdu Ágnes készítette.
 11. Lásd Alexander, Fran – Kathryn Stickley – Vicky Buser és Libby Miller: UDC at the BBC. Extensions and Corrections to the UDC, 32. 2010. pp. 21-24.
 12. Lásd Barátné Hajdu Ágnes: Dynamism of Knowledge Organization, particularly its relation to UDC In: 20 Años del Capítulo Español de ISKO. Actas del X Congreso ISKO Capítulo Español (Ferrol, 2011) Universidade da Coruña (España), 2012. pp. 337-351.
 13. A teljesség igénye nélkül (a hivatkozások megtekintve: 2018. június 29.):
Prokné Palik Mária: Google vs. ETO: Információkeresés a weben és a könyvtári katalógusban. Tudományos és műszaki tájékoztatás, 60(6). 2013. pp. 243-273. Elérhető: http://epa.oszk.hu/03000/03071/00066/pdf/EPA03071_tmt_2013_06_243-273.pdf
Marton József és Prokné Palik Mária: Adatbázis transzformációalapú kereshetőség javítása: ETO-kereshetőség a BME OMIKK Aleph rendszerében. Tudományos és műszaki tájékoztatás, 56(2). 2009. pp. 65-77. Elérhető: <http://tmt-> http://epa.oszk.hu/03000/03071/00018/pdf/EPA03071_tmt_2009_02_065-077.pdf
Prokné Palik Mária: A tartalmi feltárás problémái online könyvtári katalógusokban. Tudományos és műszaki tájékoztatás, 52(11-12). 2005. pp. 525-527. Elérhető: http://tmt-archive.omikk.bme.hu/show_news.html?id=4243&issue_id=467
 14. Lásd <http://udcc.org/index.php/site/page?view=ec> (Utolsó megtekintés: 2018. június 29.)
 15. McIlwaine, I. C.: The Universal Decimal Classification: some factors concerning its origins, development and influence In: Historical studies in information science (Szerk. Trudi Bellardo Hahn és Michael Buckland) Medford, NJ: Information Today, 1988. pp. 94-106.
 16. Dancs Szabolcs: Ismét az ETO hasznáról – az új elektronikus kiadás fényében. Könyv, könyvtár, könyvtáros, 25(4). 2016. pp. 3-8. Elérhető: http://epa.oszk.hu/01300/01367/00277/pdf/EPA01367_3K_2016_04_003-008.pdf (Utolsó megtekintés: 2018. június 29.)
-
-